

de Sprokkel

vrijzinnig humanistisch tijdschrift
regio Westhoek Noord

LENTE 2025

Helden van
het Verzet

de Sprokkel

de Sprokkel | 13de jaargang nr 4

april – mei – juni 2025

Verschijnt driemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: Marc Van Muylem

erkeningsnummer: P913985

PB nummer: BC31649

Vrijzinnig Huis Koksijde

Galloperstraat 48

8670 Koksijde

M 0498 56 61 30

Contactadres Vrijzinnig huis Koksijde

Voorzitter: Joeri Stekelorum

T 058 52 08 94

vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

www.vrijzinnighuiskoksijde.be

kernredactie

Chris Asseloos

Lieve De Cuyper

Andre Laveyne

Robert Rossel

Marc Van Muylem

droegen ook bij aan dit nummer

Robert Claes

Julie Dumolein

Lotte Leenknecht

Carla Nelissen

Pink Panther

Greta Raymaekers

Joeri Stekelorum

Vzw Helden van het Verzet:

Dany Neudt

Niel Staes

Tim Van Steendam

Bericht aan de lezers en de auteurs

Dit tijdschrift wordt gratis verspreid binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap regio Westhoek Noord. Wens je dit tijdschrift te ontvangen stuur dan je adresgegevens naar vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com. Je gegevens worden, behoudens bezwaar, opgenomen in een bestand beheerd door het huisvandeMens Diksmuide en uitsluitend gebruikt voor de verspreiding van dit tijdschrift.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de door derden geleverde artikels. De kernredactie behoudt zich het recht om ingeleverde artikels te wijzigen, in samenspraak met de auteurs.

Inhoud

Editoriaal	2
Actueel	3
Column.....	4
Hoofdartikels	5-14
Visietekst	15-16
Jonkies	17
Activiteiten in de regio	18-19
HuisvandeMens	20
Lokale vereniging	19-23
In de kijker	26-27
Gedicht	28
Leestips	28
Tuinfeest.....	29
Joep Dohmen.....	30
Ispira	31

Editoriaal

Dag vrijzinnige vrienden,

De lente breekt aan, het jaar 2025 draait ondertussen op volle toeren. Stilaan tijd om opnieuw wat meer van het *buitenleven* te genieten en uit te kijken naar de zomer. Noteer alvast zondag 22 juni met stip in je agenda. Ons tuinfeest met BBQ, steeds tot in de puntjes verzorgd door Mieke en Peter, is ondertussen een klassieker die je niet mag missen. Net als onze nieuwjaarsreceptie op zondag 19 januari, waar meer dan 160 leden en sympathisanten de weg vonden voor een fijn weerzien, een hartige babbel. Maar vooral, genoten van de hapjes en drankjes.

Het gevarieerde aanbod aan activiteiten in ons Vrijzinnig Huis Koksijde zorgt ondertussen voor een fijne sfeer en een gezellige drukte. Dank aan de bestuursleden van onze verenigingen die actief zijn in ons Huis.

Het themanummer van deze Sprokkel spreekt mij in elk geval bijzonder aan: Helden van het verzet. Ruim 80 jaar geleden werd ook onze regio bevrijd van de Duitse nazi-bezetter die het land en West-Europa in haar fascistische greep hield. Een bezetting, en zelfs de nasleep, zorgde voor menselijke drama's die jarenlang de lokale gemeenschap zou verdelen. De bevrijding van Oostduinkerke op 8 september 1944 was geen feest, want maar liefst acht verzetslieden stierven of werden gefusilleerd. Tot op de dag van vandaag worden zij herdacht.

En herdenken is belangrijk, om niet te vergeten, maar vooral om er lessen voor de toekomst uit te trekken. Wie de geschiedenis kent, kent zijn toekomst.... Een pleidooi om ook in Koksijde werk te maken van de zgn. struikelstenen, als blijvende herinnering aan de verzetshelden van Koksijde en de regio.

Alvast veel leesplezier.

Joeri Stekelorum
voorzitter Vrijzinnig Huis Koksijde

TIP: ere-burgemeester van Koksijde, Marc Vanden Bussche, schreef recent *"De Nieuwe Orde aan de Westkust tijdens de Duitse bezetting in WO II"*, een aanrader van 600 blz. voor wie kennis wil maken met deze periode in onze regio. Verkrijgbaar op de Dienst Toerisme van Koksijde en de lokale boekhandels

Word fan van Vrijzinnig Huis Koksijde op facebook!
www.facebook.com/vrijzinnighuiskoksijde

Abonneer je ook op de digitale nieuwsbrief via
www.vrijzinnighuiskoksijde.be of scan de QR-code

Waardeer de levensbeschouwelijke vakken - petitie

De Vlaamse regering wil in het officieel onderwijs de levensbeschouwelijke vakken in het lesrooster vervangen door twee uur interlevensbeschouwelijke dialoog. Wil jij dit niet, waardeer je de levensbeschouwelijke vakken, omdat ze een grote meerwaarde betekenen voor het onderwijs en we alle leerkrachten nodig hebben, teken dan deze petitie!

<https://weltcenter.org/petitie/>

Freedom of Thought Report – blasfemie in de wereld

Humanists International lanceerde de dertiende editie van het Freedom of Thought Report, met focus op blasfemie en apostatiewetten wereldwijd. Het rapport toont aan dat atheïsten in 186 landen worden gediscrimineerd en dat in ten minste 10 landen geloofsafvalligheid met de dood wordt bestraft. België blijft een veilig land voor vrijdenkers, maar waakzaamheid is nodig door de opkomst van extreemrechts en mogelijke inperking van vrijheden. Discriminatie van atheïsten gebeurt ook via subtiele methoden, zoals financiële ongelijkheid en belemmering van humanistische organisaties. Humanists International benadrukt het belang van vrije meningsuiting en blijft opkomen voor humanistische waarden wereldwijd.

Meer weten?

Bezoek de website <https://fot.humanists.international/>

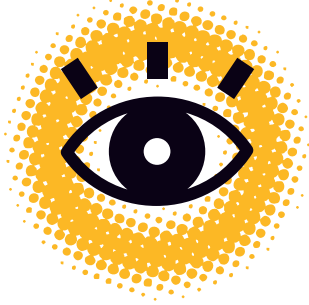
Prijs Vrijzinnig Humanisme 2025 toegekend aan Dirk Verhofstadt

De Prijs Vrijzinnig Humanisme wordt tweejaarlijks uitgereikt door het Humanistisch Verbond op 21 juni. Voor 2025 is Dirk Verhofstadt, doctor in de moraalwetenschap en voormalig professor Media en Ethiek aan de UGent, verkozen als laureaat. De jury eert hem voor zijn jarenlange inzet voor de liberale democratische rechtsstaat en het vrijzinnig humanisme.

Raymonda Verdyck en Freddy Mortier over het debat levensbeschouwelijke vakken

Leni Franken en Patrick Loobuyck bekritiseren het huidige systeem van levensbeschouwelijke vakken en pleiten voor een alternatieve aanpak. Raymonda Verdyck en Freddy Mortier (deMens.nu) reageren en benadrukken het belang van deze vakken voor zingeving, identiteit en burgerschap. Ze wijzen op de nood aan leerkrachten en praktische oplossingen, zonder de vakken te schrappen. Mortier bekritiseert het voorstel van Franken en Loobuyck als onrealistisch en wijst op het belang van religieuze geletterdheid en interlevensbeschouwelijke dialoog. Volgens deMens.nu moet de focus liggen op het behoud en de versterking van levensbeschouwelijk onderwijs binnen een diverse samenleving.

De kijk van ... Julie

Onterecht onderbelicht: de helden van het verzet

Toen me gevraagd werd om iets te schrijven rond de 'Helden van het verzet', wist ik eerlijk gezegd echt niet wat ik daarmee moest aanvangen. Ik kan me niet herinneren dat dit onderwerp tijdens de geschiedenislessen op de secundaire school en aan de universiteit uitgebreid belicht werd. En nochtans had ik vakken gehad zoals 'de geschiedenis van België'.

Had ik iets gemist? Dit leek zo belangrijk te zijn, waarom kon ik me er dan zo weinig bij voorstellen? Ik rakelde mijn geheugen verder op en herinnerde me vooral enkele series die ik op tv gezien had. Het meest recente was: *'The man in the high castle'*. Hierbij staat het verzet in Amerika centraal. Maar de hele serie is gebaseerd op een alternatieve realiteit en alles is dus fantasie.

Iets dichterbij huis, kennen de meesten van ons nog de komische reeks *'Allo Allo'*. Cafébaas René raakt tegen wil en dank betrokken bij de activiteiten van het Franse verzet. Dit alles wordt met veel stommititeiten en misverstanden in de trant van *'FC De Kampioenen'* omkaderd.

Het verhaal is zeker al meer plaatselijk, maar is het realistisch? En is dit het beeld dat we van 'het verzet' willen hebben? Uiteraard gebeurden er toen ook grappige dingen, niets is alleen maar kommer en kwel. Maar verdorie, we zijn onze verzetshelden echt wel meer eerbetoont en dank verschuldigd, dan wat we nu te bieden hebben...

Waarom kende ik geen plaatselijke én waargebeurde verhalen? Hier waren toch ook zeker veel mensen actief geweest in het verzet? Uit mijn eigen familie kende ik alleszins geen verzetsverhalen.

Ik ging grasduinen en kwam uiteindelijk via Netflix uit op een recente film: *'WL'*, een Belgisch-Nederlands-Poolse film uit 2023, geregisseerd door Tim Mielants en gebaseerd op het gelijknamige boek van Jeroen Olyslaegers uit 2016. Een waargebeurd verhaal? Nee, maar wel onmiskenbaar realistisch.

Het verhaal speelt zich af in bezet Antwerpen in 1942. Het hoofdpersonage, Wil, is een hulppolitieagent in Antwerpen. Hij wordt verplicht om de nazi's te helpen bij het oppakken

en transporteren van de Joden in Antwerpen. Op een bepaald moment, kiest Wil duidelijk de kant van een Joods gezin, waarbij de situatie uit de hand loopt en een Duitser gedood wordt. Deze persoonlijke daad van verzet, brengt Wil, zijn collega en hun families in groot gevaar. Wil komt terecht bij het georganiseerde verzet, waardoor heel wat persoonlijke belangen en ethische keuzes recht tegenover elkaar komen te staan.

Als kijker word je meegenomen in de grauwe realiteit van onmenselijk wreedaardig gedrag en de impact ervan wanneer er geen goeie, ethische keuzes lijken te bestaan. Ik verwittig jullie alvast: bij de aftiteling bleef ik in shock en in tranen achter.

Deze geschiedenis is meer dan de som van individuele trauma's: het is een maatschappelijk trauma. En het werd en wordt veel te vaak onder de mat geschoven.

Dit deed me nadenken over de mogelijke redenen waarom we deze verhalen amper kennen. Misschien moeten we het onder andere zoeken in onze Vlaamse aard: *'Over trauma's spreekt men niet, we doen gewoon verder.'*

Maar deze geschiedenis is meer dan de som van individuele trauma's: het is een maatschappelijk trauma. En het werd en wordt veel te vaak onder de mat geschoven. Ik vind dat we het deze helden, die zo massaal getraumatiseerd, gemarteld en vermoord werden, verschuldigd zijn

om hun verhalen te achterhalen en ze door te vertellen.

Er is zo veel dat we nog niet weten. Ken je bijvoorbeeld het bekende 'V' gebaar, waar Churchill om bekend staat? Wel, de Brusselse verzetsheld Victor de Laveleye gebruikte dit voor het eerst in 1941. De 'V' stond voor 'Victoire' of 'Vrede'.

En tot slot, laat ons van 8 mei, het einde van de 2de wereldoorlog, alstublieft een feestdag maken. Een feestdag met inhoud. Met trots. Met dankbaarheid.

Ik wens jullie allen het nodige verzet, victoire en vrede toe.

De wereld heeft het nodig.

© Belgium WWII | de Laveleye en zijn wereldberoemde symbool

Julie Dumolein

Met de oprichting van vzw Helden van het verzet willen we de moed en vastberadenheid van de mannen en vrouwen die gestreden hebben voor vrijheid en gerechtigheid tijdens WOII eren.

Het verhaal van Helden van het Verzet begint in augustus 2022 op een terrasje in Gent. In een zorgeloos decor van zomer en Duvel meanderde het gesprek naar Dany Neudt's grootvader zaliger, een wat zwijgzame en eerder norse figuur die een rol speelde in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Over wat hij daarin precies deed, tastten we in het duister. De man zelf liet er weinig over los en in het Rijksarchief was er behalve een summier cv niets over te vinden. We dwaalden verder af in de wereld van het verzet en kwamen tot de vaststelling dat we over het onderwerp in het algemeen niet bijster veel wisten. Hoe kwam dat? We konden discussiëren over Hitler, de concentratiekampen en de naziterreur, maar wanneer het ging over de mensen die er tegen in opstand kwamen, stonden we met de mond vol tanden.

Meer dan vijftienduizend vergeten verhalen

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn meer dan vijftienduizend Belgische mannen en vrouwen als verzetsstrijder door de nazistische bezetter gedood. Vijftienduizend vergeten verhalen. Vijftienduizend moeders, vaders, zonen en dochters die elk hun reden hadden om hun leven op

te offeren voor de vrijheid van ons allen. Hoe dieper we in deze goudmijn van emoties groeven, hoe meer versteld we stonden van de moed en de zelfopoffering die sommige van deze figuren tentoonspreidden. Hen vergeten voelt als een historisch onrecht. Het is tijd om het recht te zetten.

Op eigen initiatief, op eigen risico

Als toevoeging aan de belangrijke historische en academische naslagwerken, wilden wij deze verhalen op een andere manier vertellen. Wie waren de mensen achter de verzetsstrijders? Waarom waren ze bereid om hun leven op het spel te zetten? Met welke dilemma's worstelden ze? Geheel in de sfeer van de Weerstand doen we alles zelf: met behulp van enkele waardevolle medestanders schrijven, illustreren en drukken we deze reeks op eigen initiatief, op eigen risico, al hoeven wij gelukkig geen marteling door de Gestapo te vrezen wanneer het fout loopt. Maar het is het waard. We hopen op onze manier deze noodzakelijke herinneringen levend te houden en door te geven aan volgende generaties. Minstens dat zijn we hen verschuldigd.

Het V-teken staat ook voor Verlies en Vergeten Verdriet

Begin september 1944 rolden de geallieerde tanks door de straten van Antwerpen, Gent, Brussel, Leuven, Lier en Kortrijk. In hun zog volgde een golf van bevrijdingsfeesten. Maar wat viel er dan te vieren?

Begin september 1944 rolden de geallieerde tanks door de straten van Antwerpen, Gent, Brussel, Leuven, Lier en Kortrijk. In hun zog volgde een golf van bevrijdingsfeesten. In veel Vlaamse steden werd het einde van de oorlog uitbundig gevierd. Het begin van een mooie traditie. Vrijdag opent Antwerpen de vieringen met zijn traditionele bevrijdingsbal. Op de promo-affiche wordt stevig geswingd. In Deurne volgen een openluchtspektakel en een braderij. Elders staan militaire stoeten en re-enactments, politieke speeches of religieuze ceremonies op de agenda.

Deze festiviteiten wekken echter foutief de indruk dat de oorlog begin september achter de rug was. Voor onze voorouders en hun familie waren de zomer en de herfst van 1944 allesbehalve een feest. Het laatste Jodentransport vertrok op 31 juli uit de Mechelse Dossinkazerne. Verzetsstrijder Léon Puyenbroeck, de overgrootvader van een van ons, zat toen nog in de Antwerpse Begijnenstraat gevangen. Op 10 augustus kwam hij in het Duitse concentratiekamp Buchenwald aan, samen met ruim 800 andere politieke Belgische gevangenen.

Drie weken later, op 31 augustus 1944, vertrok uit Antwerpen nog een lange deportatietrein met zowat 1.400 Belgische politieke gevangenen naar het concentratiekamp Neuengamme, nabij de havenstad Hamburg. Verzetsstrijder Henri Neudt, de grootvader van een van ons, en 1.500 andere gevangenen werden op 2 september 1944 nog vanuit Sint-Gillis op een trein naar de Duitse concentratiekampen gezet. Het betrof gelukkig de zogenaamde 'spooktrein': een befaamd transport dat door leden van het Belgische verzet is tegengehouden.

De families en vrienden van deze duizenden mensen verkeerden nog lang na de bevrijding in het ongewisse. In de meeste gevallen kenden ze pas tegen de zomer van 1945 het lot van hun geliefden. Van de laatste 1.400 gedeporteerden kwamen er amper 200 levend terug. In ons familiearchief zit een hartverscheurende brief van onze overgrootmoeder, die op 28 augustus 1948 (!) vraagt of er meer nieuws over Léon Puyenbroeck is. Zij en haar twee zonen zagen Léon nooit meer terug.

Op de swingende affiche voor het Antwerpse Bevrijdingsfeest is van deze tragiek geen spoor te bekennen. Al te vaak is het bevrijdingsnarratief eenzijdig en gedeeltelijk blind. Vooreerst bracht september niet het einde van de oorlog. Rond de Schelde was er nog weken strijd. De V-bommen veroorzaakten in de herfst veel trauma's en ellende rond Antwerpen en Luik. Het Ardennenoffensief, dat enkele weken later losbarstte, bracht het oorlogsfront plots weer heel dichtbij.

We kennen allemaal de foto's van de samentroepende burgers rond de Britse, Amerikaanse en Canadese tanks. Maar van de vrouw met haar twee zoontjes alleen thuis, zonder nieuws over hun opgepakte vader, zijn geen foto's. Van de honderden Joodse kinderen die de feestvierders door de straten zagen trekken en die later wees bleken te zijn, zijn geen foto's. Van de duizenden radeloze ouders, verteerd door verdriet en de tergende onzekerheid over het lot van hun zonen en dochters, zijn geen foto's.

In de komende dagen zal het V-teken - die wereldberoemde uitvinding van het Belgische verzet - op veel plaatsen te zien zijn. Tijdens en na de oorlog was het V-teken een baken van hoop dat stond voor vrijheid en victoire. Bij de komende bevrijdingsfeesten staat het voor vieren. Wanneer zal het V-teken ook staan voor verlies en vergeten verdriet? Allemaal onderdelen van eenzelfde realiteit die aandacht verdienen.

Dat betekent niet dat we de bevrijding ongemerkt moeten laten passeren. Dat niet geklonken en gedanst mag worden. Laat ons elke overwinning op het nazisme herinneren en vastgrijpen, maar laten we dat nooit doen zonder stil te staan bij het verdriet van het verlies dat daarbij hoorde. Toen, en ook vandaag nog.

Dany Neudt & Niel Staes

Struikelen over geschiedenis

Struikelstenen en struikeldrempels. Je hebt er misschien al van gehoord. De laatste jaren duiken deze glimmende oorlogsherinneringen overal in het straatbeeld op. Maar wat zijn het precies? En kan je er zelf een aanvragen?

Een groepje mensen staat bij elkaar aan de Reep in Gent, de kade langs het kanaal waar Schelde en Leie samenvloeien. Een stadsarbeider metst een blinkende kassei in de straatstenen. Op het glanzende, messing plaatje staat een naam. Maurice De Vos. Daaronder zijn geboortjaar. 1897. Verzetsstrijder. Gearresteerd 5.9.1944. Gemarteld. Vermoord. In de Reep geworpen.

Amateurhistoricus Erald De Wachter (foto) voorziet de ceremonie van een korte levensloop van de betreurde verzetsstrijder. Maurice werkte als inlichtingenofficier en hielp onder andere gevluchte krijgsgevangenen en geallieerde piloten naar Engeland ontsnappen. Na zijn arrestatie werd hij door de Duitsers gefolterd en uiteindelijk door de kop geschoten aan de Reep. Men heeft zijn lichaam in het water gedumpt, verzwaard met een riooldeksel. Dit gebeurde een dag voor de bevrijding van Gent.

Het is een ijszeggende herinnering aan de wreedheden uit het verleden. Er zijn tientallen aanwezigen bij deze ceremonie aan de rand van het historische centrum van Gent. Familieleden van Maurice Devos en leden van de Nationale Conferentie voor Politieke Gevangenen en Rechthebbenden (NCPGR), waaronder Erald de Wachter en andere geïnteresseerden. Erald is één van de grote bezielers van het struikelstenenproject in Gent en omstreken. 'In 2018 stelde ik eerst een lijst op van meer dan 100 namen met alle relevante persoonsgebonden informatie,' zegt hij. 'Op basis van die lijst contacteerden bestuursleden van de NCPGR de nabestaanden en kwamen we tot een eerste lijst van 20. Die struikelstenen werden in maart 2019 geplaatst in het bijzijn van Gunter

Demnig, de stichter van dit grootste memoriaal in Europa. In 2023 konden we al 6 stenen leggen. Hopelijk volgt de rest volgend jaar.'

Met hoofd en hart

De gedenktekens van de Tweede Wereldoorlog in ons straatbeeld zijn vaak geworden tot anonieme symbolen. Een plakkaat met namen. Een naamloos standbeeld. Een oorlogsmonument. De meeste mensen kijken al lang niet meer op van de bronzen vaandels of de koperen muurplaten die herinneren aan de gruwelen van weleer. De 76-jarige Duitse kunstenaar Gunter Demnig (foto) ging begin jaren negentig in het verzet tegen die verwaarlozing. Hij plaatste kasseien in het trottoir voor de vroegere woonhuizen van mensen die door de nazi's gedeporteerd of vermoord zijn, voor overlevenden van concentratiekampen en mensen die konden vluchten. Stolpersteine, zo heten de struikelstenen officieel. Demnig wil dat voetgangers er 'met hun hoofd en hun hart over struikelen'. Zo gaf hij een signaal tegen de ideologie van de nationaalsocialisten die mensen tot nummers maakten om hen zo van hun individualiteit te beroven.

Een stad als Gent heeft sinds dit jaar een procedure opgesteld die de plaatsing van struikelstenen moet stroomlijnen. Aanvragers dienen nu op de website van de stad een formulier in te dienen en een som van ongeveer 90 euro te betalen. Nadien komt een stadsarbeider de steen plaatsen. Maar het kan ook anders.

Erald De Wachter: 'Ik zit bijvoorbeeld ook in het organisatiecomité van Sint-Niklaas. In 2022 hebben we er 6 gelegd en in 2023 5. Zowel de aanvraag, de aankoop als de aanlag van de stenen is er gratis. Men laat een mooie vierkleurenbrochure drukken. De stad legt zelfs een vip-reisbus in om van de ene plaatsingsplaats naar de andere te rijden!'

De eerste herinnering

In Vlaanderen heeft elke gemeente en elke stad zijn eigen reglement. De grote steden hebben intussen een traditie en een vrij makkelijk invulformulier op de website van de stadsdiensten staan. Wachttijden bedragen doorgaans enkele maanden. In het Antwerpse is Willem Kenis (foto), op vraag van de Gunter Demnig Stichting zelf, coördinator van de plaatsing in de regio.

Kenis: 'Het struikelstenenproject is gestart in de jaren negentig, eerst in Duitsland en daarna breidde het uit in gans Europa. In mei dit jaar heeft men de 100.000ste struikelsteen geplaatst, in Nürnberg. Ook wij zien de interesse alleen maar toenemen. Hoe meer men zulke stenen plaatst, hoe meer aandacht er ook voor is. Ik krijg

wekelijks aanvragen binnen, zowel voor joden als voor verzetsmensen. In Antwerpen plaatsten we in totaal al 168 struikelstenen, waarvan 141 voor Joodse slachtoffers van het nazisme en 27 weerstanders. Soms overlapt dat natuurlijk, want van die 27 weerstanders waren er 4 Joods. Antwerpen kan per jaar bij de Stichting een zestigtal stenen aanvragen. Wel, 2024 is nu al helemaal volgeboekt.'

Intussen is het ook mogelijk om zogenaamde Stolperdrempels aan te vragen, langwerpige stenen die groepen van slachtoffers herdenken.

Kenis: 'Er ligt er eentje in Leuven voor een school. In Deurne heeft het district het initiatief genomen om een struikeldrempel te plaatsen voor Cinema Plaza. Tijdens de razzia's in augustus 1942 werden er 133 joden opgesloten voor deportatie via de Dossinkazerne naar Auschwitz en andere kampen. 107 onder hen hebben de kampen niet overleefd. Waarschijnlijk wordt deze in april 2024 ingehuldigd.

De individuele namen komen er niet op. Het is vooral een herinnering aan een gebeurtenis. Ook die moeten we kunnen herinneren. De joodse gemeenschap van ongeveer 350 mensen in Deurne is na de oorlog zo goed als verdwenen. De struikeldrempel wordt de eerste herinnering aan die gruwelijke razzia's in de publieke ruimte. Dat is uiteindelijk de essentie van het struikelstenenproject.'

Wie in België een steen wil aanvragen kan zich allereerst informeren bij de Stichting Stolpersteine zelf, meer bepaald bij Alexander Stukenberg op benelux@stolpersteine.eu. De man heeft een atelier in de tuin van het Goethe-Instituut in Amsterdam, waar de stenen voor de Benelux worden aangemaakt.

Alle informatie over dit project is terug te vinden op de website www.stolpersteine.eu

Tim Van Steendam

In Memoriam: Andrée 'Nadine' Dumon (1922-2025)

Op 30 januari 2025 om 21.47 uur overleed verzetsheldin Andrée Dumon thuis, in haar verzorgingsflat in Nijvel. Tijdens de Tweede Wereldoorlog redde zij via de vlucht- en ontsnappingsroute Comète tientallen geallieerde 'airmen' (piloten, radio-operatoren, navigatoren, boordschutters, bombardiers) van krijgsgevangenschap en waarschijnlijk de dood. In het buitenland werd ze hiervoor geroemd en ontving ze de hoogste onderscheidingen. In eigen land – en vooral in Vlaanderen – bleef haar naam bij het grote publiek tot voor kort nagenoeg onbekend. Andrée overleed op 102-jarige leeftijd, omringd door haar dierbaren.

Jeugd en eerste verzetsactiviteiten

Andrée Dumon werd in 1922 geboren in een Brussels gezin. Op jonge leeftijd verbleef ze zes jaar in Belgisch-Congo, waar haar vader, Eugène Dumon, als koloniaal geneesheer werkte. Na de terugkeer naar België liep ze school in het Koninklijk Atheneum van Ukkel, een vrijzinnig atheneum dat later meerdere verzetsmensen zou voortbrengen. Zo leerden ook Youra Livschitz, Robert Maistriau en Jean Franklemon – de bedenkers van de unieke bevrijdingsactie op het XXste treinkonvooi van de Dossinkazerne naar Auschwitz op 19 april 1943 – elkaar daar kennen.

Als 17-jarige scholier ergerde Andrée zich mateloos aan de Belgische neutraliteit. Ze begreep niet waarom België zijn passiviteit handhaafde, terwijl nazi-Duitsland Oostenrijk en Sudetenland annexeerde en Hitler en Stalin Polen onder elkaar verdeelden. De snelle Belgische capitulatie na amper 18 dagen Blitzkrieg vervulde haar met ongeloof.

Het gezin Dumon in verzet

Het gezin Dumon sloot zich al snel aan bij het verzet. Vader Eugène was een leidende figuur in het inlichtingennetwerk Luc-Marc en verzamelde strategische inlichtingen voor de

Belgische Veiligheid van de Staat in ballingschap in Londen. Moeder Marie bood onderdak aan gewonde soldaten en verspreidde sluikpers. Andrée begon haar verzetswerk met het vervoeren van documenten en het uitvoeren van kleine sabotageacties.

In december 1941 sloot Andrée Dumon zich aan bij de ontsnappingsroute Comète, een verzetsgroep gespecialiseerd in het helpen ontsnappen van neergeschoten geallieerde piloten. Binnen Comète kreeg Andrée Dumon de codenaam 'Nadine'. Deze groep werd mede opgericht door haar naamgenote Andrée De Jongh, alias Dédée, uit Schaarbeek. Hun beide vaders waren met elkaar bevriend.

Comète hielp niet alleen piloten, maar ook verzetslieden en geheime agenten die per parachute in bezet gebied landden. Via een gevaarlijke ontsnappingsroute, die vanuit Brussel via Parijs en de Pyreneeën naar Spanje liep, bereikten velen uiteindelijk de Britse kroonkolonie Gibraltar of het neutrale Lissabon. Van daaruit konden

ze terugkeren naar het Verenigd Koninkrijk. Tussen 1942 en 1945 ontsnapten dankzij Comète ruim 800 piloten en 300 soldaten. Ook Belgische inlichtingenagenten wisten via deze route Londen te bereiken.

Levensgevaarlijk

Andrée Dumon begeleidt tientallen Britse, Canadese, Australische en Amerikaanse airmen van Brussel naar

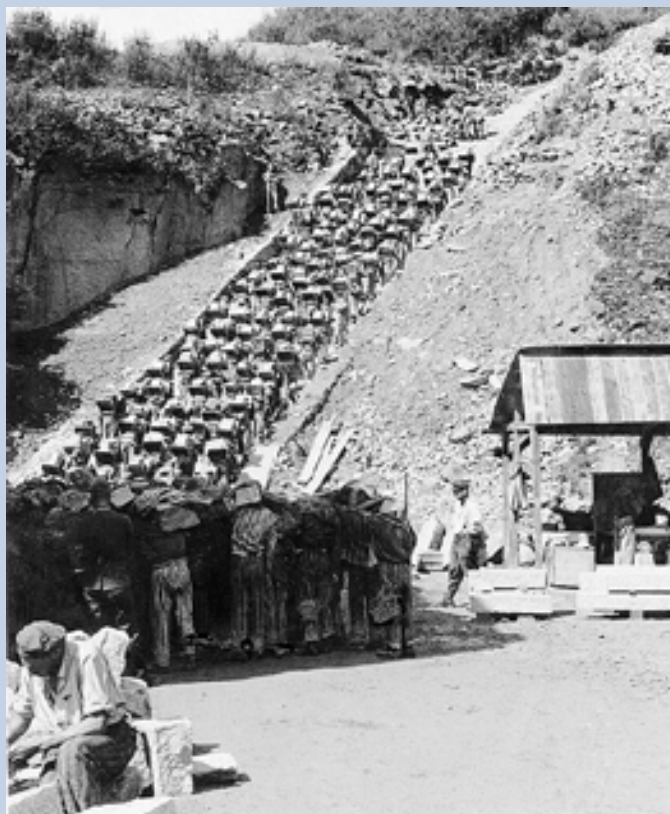

Parijs, waar ze hen overdraagt aan de volgende begeleider, maar deze treintochten zijn levensgevaarlijk. Op een dag reist ze met twee Britse en een Australische piloot op een overvolle trein, elk met vervalste identiteitsbewijzen. Omdat Andrée slechts een paar woorden Engels spreekt, verloopt de communicatie moeizaam. Plots stapt de Franse douane op voor een controleactie, en een van de piloten raakt in paniek—hij toont in plaats van zijn treinticket een doosje lucifers aan een verbaasde douanier. Andrée reageert razendsnel, grist het treinticket uit zijn borstzakje en overhandigt het met een uitvlucht: de man is doofstom. Als bij wonder laat de douanier hen door.

Arrestatie en Nacht und Nebel

Op 11 augustus 1942 werd Andrée verraden en gearresteerd. Haar ondervragers probeerden haar te breken met mishandelingen, dreigementen en chantage, maar ze gaf niets prijs. Uit wraak kreeg ze het gevreesde Nacht und Nebel-statuut, wat betekende dat ze spoorloos moest verdwijnen in het nazistische gevangenen- en kampensysteem.

Ze werd van gevangenis naar gevangenis overgebracht en onderworpen aan dwangarbeid. In het concentratiekamp Gross-Strehlitz ondernam ze met een medegevangene een ontsnappingspoging, maar ze werden al snel opnieuw opgepakt. Later werd ze gedeporteerd naar Ravensbrück en uiteindelijk naar Mauthausen. Daar was ze nog slechts een schim van zichzelf. Ze overleefde op wilskracht en met de hulp van medegevangenen.

Haar vader, Eugène Dumon, werd eveneens gearresteerd en verdween in het concentratiekamp Gross-Rosen, waar hij op 9 februari 1945 overleed.

Bevrijding en naoorlogs leven

Op 1 mei 1945, een zonnige maar ijskoude dag, keerde Andrée terug naar Brussel en werd daar herenigd met haar moeder. Ze had twee jaar nodig om te herstellen van de ontberingen die ze had doorstaan. Na de oorlog huwde ze met Gustave Antoine, bouwde een succesvolle textielonderneming uit en kreeg twee kinderen. Maar de oorlog liet haar nooit los.

Ze zette zich actief in voor de erkenning en compensatie van verzetslieden, met name de vrouwen binnen het netwerk Comète. Haar contacten met de door haar geredde piloten en militairen bleven intens. Ze reisde naar het Verenigd Koninkrijk, Australië, Canada en de Verenigde Staten en nodigde de oud-strijders regelmatig uit in België.

Op haar honderdste verjaardag was Erica Andrée Horsley, de dochter van een door haar geredde Britse piloot, aanwezig. Haar vader had haar de tweede voornaam Andrée gegeven als eerbetoon. Tijdens de viering getuigde Erica:

"Van jongs af aan moest ik ontelbare keren uitleggen waarom ik Andrée heette. Voor een Engels meisje is dat een vreemde naam. Vandaag ben ik vereerd dat ik een naam draag die verbonden is met zo'n belangrijk deel van onze geschiedenis."

Dit citaat illustreert de bijzondere reputatie die Andrée Dumon en het netwerk Comète tot op vandaag genieten in geallieerde landen. Haar moed en inzet zullen altijd herinnerd worden.

Dany Neudt

Vriendenkringen: de strijd om de herinnering

Na de Tweede Wereldoorlog richtten teruggekeerde overlevenden van de concentratiekampen Vriendenkringen op om hun kameraden te herdenken. Door een afnemend ledenaantal komen deze waardevolle verenigingen vandaag steeds meer onder druk te staan. Mark Van den Driessche is al vele jaren voorzitter van de vzw Belgische Vriendenkring Neuengamme. Helden van het Verzet sprak met hem.

HvhV: ‘Mijnheer Van den Driessche, wat doet een Vriendenkring precies?’

Van den Driessche: ‘De Vriendenkring Neuengamme is al opgericht in oktober 1945, door de teruggekomen overlevenden van concentratiekamp Neuengamme. De vereniging diende destijds vooral om de overleden vrienden te herdenken, om de wezen en weduwen te steunen en het blijvende belang van vrede te benadrukken. Ze zagen het als hun plicht om de vele brieven te beantwoorden, geschreven door vaders, moeders, kinderen en families die op zoek waren naar inlichtingen betreffende hun dierbare verdwenen familieleden of vrienden. Omdat er nu tachtig jaar later bijna geen politieke gevangenen meer in leven zijn, leggen we de nadruk vooral op herinnering. Een belangrijk onderdeel daarvan is bijvoorbeeld onze jaarlijkse bedevaart naar het concentratiekamp van Neuengamme in Duitsland.’

HvhV: ‘Neuengamme doet bij weinig mensen een belletje rinkelen. Nochtans is dat na Buchenwald het concentratiekamp waar de meeste Belgen zaten, namelijk 3650.’

Van den Driessche: ‘Het is ook het kamp waar de meeste doden zijn gevallen. Bijna vijftig procent van de gevangenen kwam er om.’

HvhV: ‘De filosofie van de nazi’s luidde: Vernichtung durch Arbeit. Uitroeiing door arbeid. Uw vader Urbain was een van die arbeiders.’

Van den Driessche: ‘Ja, ook hij is daar om het leven gekomen. Mijn vader was in 1942 tot het Geheim Leger toegetreden. Omer Huylebrouck, zijn neef die in dezelfde straat woonde te Woubrechtgem, was de leider van het Geheim Leger in Groot-Herzele en omstreken. Ze hielpen neergestorte piloten of onderduikers bijvoorbeeld aan een schuilplaats. Daarom hadden ze ook nood aan extra rantsoenbonnen om meer voedsel te kunnen kopen. Ze beslisten om het postkantoor van Mijlbeek in Aalst te overvallen. De postmeester zat mee in het complot en zou de zegels aan het loket klaarleggen. Maar zover zijn ze niet geraakt. Mijn vader en zijn kompaan fietsten langs binnenwegen naar Aalst, waar ze zouden worden opgewacht door handlangers, geregeld via een tussenpersoon. Maar die was een verklikker. Mijn vader is aangehouden op 12 augustus 1944. Ik kwam zelf pas enkele maanden later ter wereld, op 13 oktober.’

HvhV: ‘Het is tragisch, maar in de laatste maanden van de oorlog zijn er nog heel veel mensen opgepakt en weggevoerd.’

Van den Driessche: ‘Onder druk van de geallieerde invasie gaf de Duitse leiding opdracht om harder op te treden en meer mensen op te pakken. Mijn vader belandde voor

ondervraging in de gevangenis van Oudenaarde, die de reputatie had zeer zwaar te zijn. Alle gevangenen uit Oost- en West-Vlaanderen en een deel van Henegouwen zijn vervolgens naar de gevangenis van Gent gestuurd. Die werd op 30 augustus leeggemaakt. Uiteindelijk vertrok hij op 31 augustus vanuit Antwerpen met het allerlaatste transport uit België naar Neuengamme.'

HvhV: 'Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren er meer dan 1600 concentratiekampen. Hoeveel Belgische vriendenkringen zijn er?'

Van den Driessche: 'Buchenwald telt de grootste vriendenkring uiteraard, omdat daar ook de meeste Belgen zaten (5745, hvhv). Daarnaast zijn er nog de vriendenkringen van Dachau, Flossenbürg, Mauthausen, Dora, Sonnenburg, Esterwegen, Dachau, Gross-Rosen en Ravensbrück. De kringen van de kampen waar minder Belgen zaten, verliezen helaas steeds meer leden. Vroeger waren de politieke gevangenen met hun hele familie lid. Nu de meesten gestorven zijn, geven ook de familieleden verstek en begint het ledenaantal sterk te dalen. Bij de kleinste verenigingen wordt dit probleem alsnij pender. Onze nationale vereniging telt momenteel nog 238 leden, waarvan ongeveer 90 Franstaligen. De vraag hoe we onze toekomst kunnen verzekeren houdt ons heel erg bezig.'

HvhV: 'Put u hoop uit de vaststelling dat de aandacht voor het verzet opnieuw toeneemt?'

Van den Driessche: 'Wij werken al jaren rond het thema en stellen die trend ook met enige verwondering vast. De kleinkinderen en achterkleinkinderen van politieke gevangenen contacteren ons met vragen om informatie omdat ze vaak niet weten wat hun familielid precies heeft gedaan of meegemaakt. Op die manier slagen we er af en toe in om nieuwe leden aan te werven.

Het is zo belangrijk om de herinnering aan die periode levend te houden. We moeten vooral jongeren er blijven aan herinneren hoe belangrijk en waardevol het is om te leven in een maatschappij waar iedereen vrijuit zijn mening mag geven. Het lijkt zo vanzelfsprekend, maar dat is het helemaal niet. We moeten er echt over waken dat deze praktijken nooit meer terugkeren in de toekomst.'

Tim Van Steendam

Steun vzw Helden van het verzet

Tijdens de Tweede Wereldoorlog pleegden 150.000 gewone mensen buitengewoon verzet tegen de nazistische bezetter. Niet minder dan 15.000 onder hen gaven hun leven voor onze vrijheid. **Vind ook jij het bijzonder onrechtvaardig dat we deze helden vandaag zowat allemaal vergeten zijn? Dankzij jouw financiële steun brengen we hier verandering in!**

Dat kan op twee manieren: vanaf 4 euro per maand ben je al steunend lid van onze vzw. Hieronder vind je uitgebreide uitleg over ons **aanbod & voordelen**.

Of je kunt een deel van je nalatenschap schenken. Helden van het verzet is **de jongste telg van Testament.be**. Je notaris kan je meer informatie bezorgen of contacteer gerust in alle vertrouwelijkheid de helpdesk van Testament.be. Zij helpen je graag verder.

Word steunend lid

Met je steunend lidmaatschap:

- We maken ons ambitieus doel waar: **tegen 2030 kent elke Belg minstens 1 verzetsheld** (zoals dat ook in onze buurlanden het geval is).
- We inspireren de samenleving met **pakkende verhalen** over bijzondere verzetsdaden.
- We zetten een **brede waaier aan vernieuwende activiteiten** op om onze verzetshelden op een respectvolle manier te herinneren. Zowel offline als online.
- We voeren binnen de **VUB-leerstoel 'Sporen van het verzet'** wetenschappelijk onderzoek naar het Belgische verzet tijdens WOII.
- We bereiden een **landelijk Verzetsmuseum** voor.

Al vanaf 4 euro per maand

- Al vanaf 48 euro per jaar (4 euro per maand) ben je lid van vzw Helden van het verzet. Je kunt ons ook een hoger bedrag (naar keuze) schenken.
- Dankzij onze samenwerking met het Vermeylenfonds

ontvang je hiervoor een fiscaal attest. Je lidgeld wordt gelijkgesteld aan 5 euro, de rest is een **fiscaal aftrekbare gift waardoor je tot 45% van het bedrag recupereert**. Met deze voorbeelden merk je meteen het **grote financiële voordeel**:

- Het lidmaatschap van 48 euro levert een fiscaal voordeel van 19,35 euro op, waardoor het in feite 28,65 euro kost.
- Het lidmaatschap van 72 euro (6 euro per maand) levert een fiscaal voordeel van 30,14 euro op, waardoor het in feite 41,86 euro kost.
- Het lidmaatschap van 120 (10 euro per maand) euro levert een fiscaal voordeel van 51,75 euro op, waardoor het in feite 68,25 euro kost.
- Het lidmaatschap van 240 euro (20 euro per maand) levert een fiscaal voordeel van 108 euro op, waardoor het in feite 132 euro kost.

Verzetnovelles van Helden van het Verzet

Van welke andere voordelen geniet je als lid van Helden van het Verzet?

- Je ontvangt een fijn **welkomstpakket**.
- Vier maal keer per jaar ontvang je een papieren ledenblad. Om de zes maanden schuiven we ons zeer verzorgde **tijdschrift boordevol informatie** over het Belgische verzet in je brievenbus. Tussendoor ontvang je kortere updates op papier.
- Je ontvangt de periodieke nieuwsbrief in je e-mailbox.
- Je maakt deel uit van onze **warme en sterk groeiende community** en ontmoet tal van andere mensen met dezelfde interesses en overtuigingen.
- Je kunt **mee de handen uit de mouwen steken**, waar en wanneer je wilt. Alleen of samen met andere vrijwilligers.
- Je krijgt een **ledenkorting** op onze betalende activiteiten en publicaties (Verzetscafés, verzetnovelles, museumbezoeken, ...).

- Je krijgt **korting op de activiteiten van onze partners** die actief zijn rond de herinnering aan het Belgische verzet. Zie: <https://heldenvanhetverzet.be/partners>
- Je hebt toegang tot **alle spannende verhalen over het Belgische verzet op onze website www.heldenvanhetverzet.be** lezen (niet-leden kunnen er maar enkele lezen).
- Je krijgt een **persoonlijk account** op onze website waar al je administratieve gegevens handig gebundeld staan.

Helden van het verzet is een Belgisch verzetsplatform.

Wat doet onze community?

vzw Helden van het Verzet is opgedragen aan de tienduizenden gewone mensen die zich weigerden neer te leggen onder een onmenselijke bezetting. Wie vragen heeft of informatie bezit over een van onze verzetsstrijders vindt hier gelijkgezinden. Er is uitwisseling van informatie in onze besloten Facebookgroep, in geanimeerde Wikipedia-schrijfsessies of tijdens onze gezellige Verzetscafés, uniek in België.

- Verzetscafés
- Podcast
- Novelle – reeks
- Sociale media
- Verzetslezingen
- Leden activiteiten
- VUB leerstoel ‘ Sporen van het verzet ‘.

Laatste woorden

Tijdens de Tweede Wereldoorlog stierven zo'n 1500 Belgen - of mensen met een andere nationaliteit die in België verbleven - na een executie, uitgevoerd door de Duitse bezetter. Ze werden per gerechtelijk vonnis ter dood veroordeeld en terechtgesteld binnen of buiten de grenzen van bezet België. Het totale aantal terechtgestelden blijft een schatting: een volledige telling of namenlijst van de slachtoffers bestaat niet.

Hoewel de 'terechtgestelden' slechts een fractie vormen van het totaal aantal Belgische oorlogsslachtoffers, is er iets dat die groep onderscheidt. Officiële ter dood veroordeelden kregen de toelating om een afscheidsbrief te schrijven aan hun geliefden. Die brieven vormen een emotioneel gedenkteken aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, en een waardevolle historische bron.

Daarom zijn wij op zoek naar de Laatste woorden van de 1500 Belgische terechtgestelden.

Momenteel zijn nog niet alle terechtgestelden bekend. Bovendien maakte lang niet iedereen van de optie gebruik om een brief na te laten. En niet alle brieven werden meteen bezorgd aan de nabestaanden. Kortom, het is soms zoeken naar een speld in een hooiberg.

We hebben dus jouw hulp nodig.

Enkele zinnen, lange pagina's of zelfs meerdere brieven van dezelfde hand: de vorm en stijl van afscheidsbrieven varieerde sterk. Sommige werden snel na de oorlog gedupliceerd, (deels) gepubliceerd en op die manier bewaard in archieven. Maar van veel brieven is elk spoor bijster. Op heel wat zolders of in privé-archieven van nabestaanden moeten dus nog brieven te vinden zijn.

Denk je een afscheidsbrief op het spoor te zijn? Laat het ons weten via www.laastewoorden.be registreer je brief, en kom meer te weten over ons erfgoedproject.

Ben je zelf nabestaande? Uiteraard vragen we niet dit laatste aandenken aan een dierbare af te staan. Samen kunnen we wel instaan voor een digitale kopie. Je beslist zelf hoe de brief mag worden gebruikt. Via deze link kun je je afscheidsbrief met ons delen.

ZWARTZAKKEN en WITZAKKEN

We waren twaalf jaar en reden met de fiets van Gent naar Zelzate. Langs het kanaal van Terneuzen, mijn buurvriend en ik. Ergens aan de linkerkant van de weg was er een berm. In die berm zagen we een tunnel. Er hing een pijl met twee woorden eronder. 'Executieoord Rieme'. We gingen kijken. Het was een desolaat zicht. Een kaal pleintje vol onkruid, enkele palen in de grond en een bord met een ietwat vergane tekst. 'Hier zijn verzetslieden gefusilleerd door de nazi's'. Het was 1955, elf jaren na de feiten.

Ik vroeg mijn mama of zij die plaats kende. Neen, maar wel de plek in Oostakker waar een zelfde tragedie was geschied. Zij had het nog meegemaakt, want woonde niet ver van het oord. Allemaal jonge mannen, zei ze, die tegen de Duitsers waren. Die smeerlapen hebben de jongens gewoon doodgeschoten. Mijn vriend en ik gingen een tijdje later de plaats opzoeken. Het was niet gemakkelijk te vinden. Het leek precies een wat verborgen hoekje. En weer diezelfde boodschap. 'Terechtgesteld door de bezetters'.

Dat waren in mijn buurt dus twee oorden waar nazi's mensen hadden vermoord omdat ze niet akkoord waren met hun optreden en zich verzet hadden. Was dat toeval of hadden die Duitsers zo maar overal in het land deze praktijken uitgevoerd? Volgens mijn mama was dat laatste het geval. En bovendien in nog veel andere landen, waar ze met geweld waren binnengevallen en hun wetten hadden gesteld. En vooral hun absoluut gezag, hun dwingelandij, hun tirannie.

Ze vertelde ook over de concentratiekampen. Het was een woord dat ik niet begreep. Toen ik voor de eerste maal iets vernam over deze gruwel, kon ik mij dat moeilijk voorstellen. Hoe zou je dat ook kunnen als een twaalfjarige?

Onder haar invloed ben ik later wel op zoek gegaan naar de betekenis van die plaatsen en wat zich daar afspeelde. Nog later werd het duidelijker door de verhalen van bepaalde leraars op het Gents atheneum. Ik kreeg er les van twee oud-verzetslieden. Zij hadden het o.a. over het systematisch moordprogramma dat er werd uitgevoerd in naam van een bepaalde ideologie en het bijhorend regime. Het waren uitroeiingskampen, waar allerlei mensen op grote schaal werden vernietigd. Omdat ze niet pasten in het nazi-wereldbeeld. Joden, homo's, zigeuners,

getuigen van Jehova en andere soorten Untermenschen. Ratten moet je toch ook verdelgen?

Politieke tegenstanders werden er opgesloten en behandeld als beesten. Ze moesten voelen wat het betekende zich te verzetten tegen de Übermensch. Werden uitgeperst als dwangarbeider tot ze erbij neervielen. Letterlijk. Ze werden gereduceerd tot een voorwerp. Wegwerpmensen. Weinigen overleefden het. Misschien wel fysiek, maar niet altijd psychisch.

Een van de meest onthullende werken die ik las over het onvoorstelbare en het onuitsprekelijke was het boek van een oud-gevangene, ene Primo Levi. Hij was de eerste getuige die het aandurfde om de onmenselijkheid in de kampen te beschrijven. Zijn medeslachtoffers konden het niet aan om zich de gruwel te herinneren. Men spreekt daar niet over, men schrijft daar niet over of men gaat eraan kapot. Voor de tweede maal.

Mijn mama vertelde over een collega op het werk. Een jonge ingenieur die het concentratiekamp had overleefd. Ze had hem gekend als een sociale, levenslustige, gedreven en mooie man. Misschien was zij wel eventjes op hem verliefd geweest. Hij werd opgepakt door de nazi's op het einde van de Duitse bezetting, ergens in 1944. De oorlog was bijna voorbij, zei ze, hij heeft geen chance gehad. Maar hij kwam terug en ze herkende hem niet meer. Hij was nog een schim, een wrak, vermeed elk contact met collega's, sprak geen woord. Een zombie. Hij kreeg een jobke waar hij niets moest verrichten. Gewoon er zijn was voldoende. Hij had kind noch kraai en zocht ook niemand meer op. Plots was hij verdwenen. Men heeft nooit geweten wat er met hem gebeurd is. Ook niet mijn mama. Maar ze was hem niet vergeten.

Mijn bompa was een utopisch socialist en pacifist. Oudstrijder uit 14-18 en grootoorlogsinvalide. Hij hield er levenslang een mank been aan over. Resultaat van een granaatontploffing in een loopgracht aan de IJzer. Projectiel afgeschoten door de Duitsers. Na de oorlog werd hij lid van het Gebroken Geweer en nog andere idealistische en humanistische bewegingen.

Het was van hem dat ik in diezelfde periode, midden de jaren '50, het woord 'zwartzakken' hoorde. Ik vond dat

iets eigenaardigs. Bestonden er dan ook 'witzakken'? De betekenis ervan werd door mijn mama duidelijk gemaakt. De zwarten waren mensen die met de nazi's hadden samengewerkt. Ook collaborateurs genoemd. De witten waren tegen de Duitsers.

Mijn grootvader had een hekel aan nationalistische flaminganten. In de twee oorlogen met de Duitsers hadden ze immers samengewerkt met de agressors en bezetters. Twee keer met vijanden van de democratie en van de vrijheid. Dat waren dus zijn fameuze zwartzakken. In het jaar dat hij mij verraste met die term bereikte zijn verontwaardiging een hoogtepunt. Er was een politieke partij opgestaan die amnestie (weer zo'n moeilijk woord) eiste voor de Vlaamse nazi-aanhangers die na de oorlog gestraft waren. Mijn bompa ziedde van woede. Ik hoor nog zijn tirades in zijn eigen taaltje en zijn simpele woorden. Hij besepte verdomd goed wat het naziregime betekende en wat hij verafschuwde. Het was duidelijk wat hij bedoelde en wat hij niet kon aanvaarden. Amnestie voor samenwerken met agressors, voor onmenselijkheid, voor moorden op grote schaal, voor collaboreren met een bloedige dictatuur, voor het uitroeien van andersdenkenden, voor het verbieden van de vrije meningsuiting, voor tegenstanders van de democratie, voor de verkrachters van de rechtsstaat. En nog andere misdaden tegen de mensheid. De nazi's kenden geen grenzen inzake onmenselijkheid. Hun fantasie was onuitputtelijk.

Ein Reich, ein Volk, ein Führer. Heil. Daar zijn ze godverdomme weer die godverdomse zwartzakken. Na tien jaar steken ze terug hun kop op. Tien jaar na de gruwel, ge moet maar durven. Dat was een van zijn tirades.

In al mijn naïviteit van 12-jarige dacht ik dat de mensen misschien vergeten waren wat toen allemaal geschied is. Het zal misschien niet zo erg geweest zijn. Tot ik de verhalen hoorde en las over het gebeurde. Hoe kun je zo iets vergeten? En hoe kun je zo iets afdoen als een simpele vergissing. Een eenvoudig inschattingfoutje. Een pekelzonde. Komaan zeg, de spons erover.

Mijn moeder had een tante Esther. Een zuster van mijn marraine. Zij was getrouwd met een communist. Volgens mijn grootmoeder een lieve man, die zielsveel hield van zijn vrouw en zijn dochterke. Esther was eerder van het wuffte type en had geen schrik van de mannen. Maar soit, dat doet hier niet ter zake of misschien juist wel. De man vertrok eind de jaren dertig naar Spanje om er met de internationale brigade te vechten tegen Franco, de dictator in spe. Hij kwam terug, gewond en ziek. Men deed daar in de familie zeer geheimzinnig over. Ik heb nooit kunnen achterhalen wat hij nu eigenlijk had. Ergens

in de oorlogsjaren werd hij opgepakt door de gestapo, de politieke politie van de nazi's. Tante Esther heeft nooit meer iets over hem vernomen. Hij was van de aardbodem verdwenen. Nacht und Nebel, zoals ze zeggen. Een van de tactieken van de Duitsers om het verzet te kraken. Wee diegene die tegen ons is, hij zal opgaan in rook. En zal nooit bestaan hebben. Dachten ze.

In de ganse discussie verdwenen de witzakken in een hoekje, werden verschoven naar de achtergrond. Diegenen die zich verzet hadden tegen de nazi's en hun onmenselijkheid werden vergeten. Diegene die hun leven hadden geriskeerd en gegeven voor de democratie en de humaniteit. Diegenen die de gestapo en de kampen hadden meegemaakt en aan den lijve ondervonden.

De zwarten slaagden erin om alle aandacht te trekken en te jammeren over hun triestig lot. De omgekeerde wereld. De inbreng van het verzet in de verdelging van de nazi's werd geminimaliseerd, gereduceerd tot een futiel detail in de geschiedenis.

Een van de meest cynisch opmerkingen die ik ooit hoorde over de gruwelijke aanpak van de witten door de nazi's was 'ze hebben het zelf gezocht, ze moeten achteraf niet komen klagen'. Precies alsof het verzet tegen de onmenselijkheid een spelletje was, een leuke bezigheid, een gril en iets onbezonnen. En diegene die zijn gat verbrandt moet op de blaren zitten. Mooi Vlaams spreekwoord.

Het werd hoog tijd, zeiden sommigen, om tachtig jaar na de feiten eens te erkennen wat het verzet heeft betekend, niet alleen de facto maar ook symbolisch. En aan het daglicht te brengen wat al die tijd is vergeten. En die mensen te eren die de moed hadden in opstand te komen tegen barbarij.

Ik kreeg een mail in 2024. 'Helden van het Verzet' was geboren. Of ik lid wou worden? Eindelijk een eerbetoon aan vrouwen en mannen die geweigerd hebben zich te onderwerpen aan het nazisme. Gestreden en geleden hebben voor de vrijheid van hun nageslacht. Wij dus. Mijn kinderen en kleinkinderen.

Mijn bompa was een volbloed rode Gentenaar en anti-fascist. Zijn geest dwaalt er vandaag nog rond. Dat bewijst de recente controversie omtrent de samenstelling van het bestuurscollege.

Ik voel mij een waardige nazaat.

Pink Panther.

Jonkies

Dwaalzin in 2025:

Een jaar vol creatieve ontdekkingen en nieuwe projecten!

Met Dwaalzin Brugge blijven we niet stilzitten. Ook in 2025 zetten we weer spannende projecten op poten die jonge cultuur- en kunstliefhebbers zullen prikkelen. Een van de meest nieuwe initiatieven is **Museumdwalers**, een project dat jongeren op een unieke manier met kunst en erfgoed in contact brengt. Maar er staat nog meer op de planning!

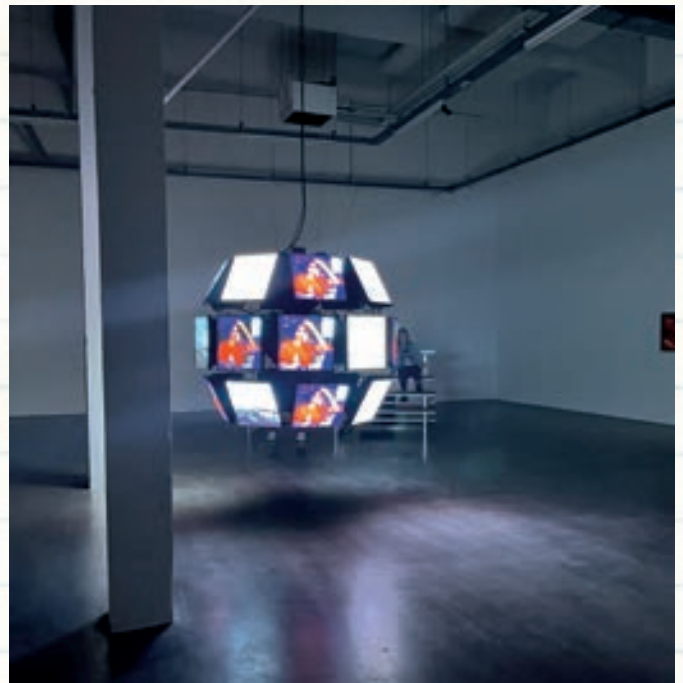
Museumdwalers: samen tentoonstellingen ontdekken

Musea kunnen soms intimiderend of afstandelijk aanvoelen, zeker voor jonge bezoekers. Met **Museumdwalers** willen we daar verandering in brengen. Dit project moedigt jongeren aan om musea te ontdekken op hun eigen tempo, met een vleugje eigenzinnigheid en creativiteit. In plaats van enkel passief naar kunstwerken te kijken, worden deelnemers uitgedaagd om zelf hun interpretaties te delen via een nagesprek. De vrijwilligers bereiden de bezoeken telkens voor en krijgen ook de kans om eigen ideeën toe te voegen aan het project.

Het project staat ook open voor samenwerkingen met musea en andere tentoonstellingsruimtes. Het doel is om jongeren kritisch te laten nadenken en de drempels naar

kunst en erfgoed te verlagen. **Museumdwalers** wil jonge mensen laten zien dat musea niet enkel plekken zijn om te leren, maar ook om te beleven en te experimenteren.

Meer inspirerende initiatieven in 2025

Naast **Museumdwalers** sleutelen we bij Dwaalzin Brugge nog aan andere initiatieven. Binnenkort starten we een **podcast** waarin we verschillende maatschappelijke thema's aansnijden. Vrijwilligers krijgen de kans om zelf het project en de thema's vorm te geven en hun stem te laten horen.

Ben je benieuwd of wil je zelf meedoen? Volg ****Dwaalzin** op sociale media en blijf op de hoogte van alle activiteiten. 2025 wordt een jaar vol nieuwe ontmoetingen en creatieve ontdekkingen – we kijken ernaar uit om samen te dwalen!

Lotte Leenknecht

Lezing Geerdt Magiels 'Kinderen van de rekening: gevolgen van armoede bij kinderen'

Organisatie August
Vermeylenfonds Koksijde
Datum donderdag 10 april 2025
Uur 14.30
Locatie Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs 5 euro / leden 3 euro (koffie inbegrepen)

Geerdt Magiels gaat op zoek naar de gevolgen van armoede voor kinderen. Hij maakt invoelbaar op welke manieren schaarste al van voor de geboorte levensbepalend is. Armoede is een blaam voor de samenleving en legt een hypotheek op de toekomst van iedereen door het verlies van psychologisch, sociaal, maatschappelijk en economisch kapitaal. Maar inzet loont, er is hoop. Er zijn succesvol gebleken methoden en strategieën die de kansarmoede van kinderen kunnen verlichten en hun een vruchtbare voedingsbodem geven om te floreren.

Info Eugene De Picker - eugeen.de.picker@telenet.be - 0475 28 05 30

Voordracht 'Op ontdekking in de Westelijke Balkan' door Max Andela

Organisator Vrijzinnig Huis Koksijde
Datum zondag 27 april 2025
Uur 10.30 – 11.30
Locatie Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs gratis

De westelijke Balkanlanden (Macedonië, Albanië, Kosovo, Servië, Montenegro) kennen een roerig recent verleden. Ook het heden is onrustig. Corruptie, maffia, politieke instabiliteit en sluimerende etnische conflicten die weer kunnen opblazen. Deze gebieden zoeken in meerderheid aansluiting bij de EU, maar Brussel aarzelt. Ze zitten voorlopig in de wachtkamer. Dat terwijl Moskou steeds meer invloed probeert te verwerven. Tijd om eens grondige aandacht te besteden aan deze landen.

Info Joeri Stekelorum - vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com - 0494 53 28 63

Vrijzinnig Lentefeest Westhoek

Organisator Humanistisch Verbond Westhoek
Datum zaterdag 3 mei 2025
 groep 1 om 9.30 deuren en om 10.00 start feest
 groep 2 om 11.15 deuren, 11.45 start feest
Locatie Casino Koksijde

Leerkracht NCZ Sofie Deboeuf neemt ook dit jaar de coördinatie van het feest op zich. Voor het draaiboek inspireerde zij zich op het boek 'De mooiste vis van de zee' van Marcus Pfister, waarin waarden als 'ijdelheid, hebzucht en jaloezie' de hoofdrol spelen.

Info HV Westhoek - Christian Asseloos - chr.asseloos@skynet.be

Feest Vrijzinnige Jeugd Westhoek

Organisator Humanistisch Verbond Westhoek
Datum zaterdag 17 mei 2025 om 10.00 deuren en om 10.30 start feest
Locatie Casino Koksijde

Het feest staat volledig in het teken van het kind. Daarom worden zij heel nauw betrokken bij de invulling ervan. Al enkele jaren hebben de feestelingen een fijne workshop dag en het feest is daarvan hun toonmoment. Met muziek, dans en toneel drukken de kinderen uit wat zij uit de lessen zedenleer onthouden hebben en welke waarden zij belangrijk vinden in hun verdere leven.

Info HV Westhoek - Christian Asseloos - chr.asseloos@skynet.be

Toneelstuk 'Frankenstein'

Organisator Vrienden Go! Westhoek
Datum Maandag 2 juni 2025
Uur 14.00
Locatie Cultureel Centrum Kruispunt te Diksmuide Maria Doolaeghestraat 2 te Diksmuide

De 'Vrienden Go!' besloten om het eerder gestarte initiatief, de leerlingen van het secundair onderwijs ASO (derde graad) van de Inspirascholen de drempel van het theater te leren overschrijden, verder te zetten. Voor 2025 viel hun keuze op het toneelstuk 'Frankenstein'.

Frankenstein, geschreven door de 19-jarige Mary Shelley, is een iconisch werk. Van Bendegehem en Vitali, alias The Fox Brothers, duiken speels en eloquent in deze mythe, Shelley's biografie en het historische kader.

Info Annie Decler - annie.decleer@skynet.be

Lezing 'Mijn grote held – het euthanasieverhaal van mijn vader' door Barbara Ceuleers

Organisatie Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Willemsfonds en Humanistisch Verbond

Datum donderdag 5 juni 2025

Uur 14.30

Locatie Vrijzinnig Huis Koksijde
Galopperstraat 48

Prijs 5 euro (koffie inbegrepen);
3 euro voor leden Willemsfonds,
Humanistisch Verbond.

Jan Ceuleers, voormalig VRT-baas en vader van Barbara, kreeg de diagnose van Alzheimer. Hij wist wat dat betekende en wou niet eindigen met een volledige aftakeling van zijn geest. Vandaar zijn keuze voor euthanasie. Door de huidige wetgeving terzake werd hij gedwongen voortijdig (toen hij nog handelingsbekwaam was) de uitvoering ervan te vragen. Dit tot bittere ontgoocheling van zijn dochter Barbara, die ons haar verhaal komt brengen. Een pleidooi voor een versoepeling en vooral vermenselijking van onze wetgeving

Info marc-mortier@telenet.be - 0475 97 21 98

Lezing Walter Desmedt 'Het land van de onbestrafte misdaden'

Organisatie August Vermeylenfonds Koksijde

Datum donderdag 12 juni 2025

Uur 14.30

Locatie Vrijzinnig Huis Koksijde –
Galopperstraat 48

Prijs 5 euro / leden 3 euro (koffie
inbegrepen)

Hoe lang moet je in dit land wachten om geschiedenis te mogen schrijven? In het dossier-Lahaut duurde het een halve eeuw vooraleer de gerechtelijke omerta doorbroken mocht worden. Maar: justice must be seen to be done. De parlementairen, de wetgever, de bevolking moeten de mogelijkheid krijgen te lezen waarom justitie faalde, wat er misliep, hoe en waarom die dingen konden gebeuren ...

Info Eugene De Picker - eugeen.de.picker@telenet.be - 0475 28 05 30

Tuinfeest met BBQ

Organisator Vrijzinnig Huis Koksijde

Datum zondag 22 juni 2025

Uur deuren: 11.00 - start: 11.30

Locatie Vrijzinnig Huis Koksijde

Prijs 32 euro voor leden, 38 euro
voor niet-leden

We sluiten het voorjaar af en zetten de zomer in met een gezellige BBQ, bij mooi weer op ons terras en in de tuin.

Info Joeri Stekelorum – vrijzinnghuiskoksijde@gmail.com - 0494 53 28 63

ZONDAGEN IN HET VRIJZINNIG HUIS KOKSIJDE

Elke zondag is de bar van het Vrijzinnig Huis Koksijde open van 11u. tot 13.30u.

Ideaal voor een gezellige babbel en een drankje!

Beste lezers van de Sprokkel

Voor de dienstverlening van huisvandeMens Koksijde kunnen jullie tijdens de kantooruren terecht op het nummer 058 52 08 94.

Wij zijn elke 1ste en 3de vrijdag van de maand van 9.30u tot 12.00u aanwezig in het Vrijzinnig Huis Koksijde. Onze vrijwilliger Carla Nelissen staat dan klaar om jullie vragen te beantwoorden. Je kan op afspraak bij haar terecht voor gespreksbegeleiding of wilsverklaringen.

Huwelijksplannen? Wil je graag een vrijzinnig humanistische huwelijksplechtigheid? Bel gerust en dan maakt Talitha, de administratief medewerkster, alles in orde.

Consulent Julie zal het dan verder opvolgen zodat jullie ceremonie tot in detail geregeld is.

Voor dringende zaken, zoals een afscheidsplechtigheid, bel je best volgend nummer voor onze permanentiedienst: 057 23 06 30.

Bij vragen, aarzel niet om contact met ons op te nemen.

Vanuit onze vrijzinnig humanistische visie op mens en leven, luisteren we naar wat voor jou van betekenis is. We zijn er voor jou als je geconfronteerd wordt met verlies van iemand of van iets dat je leven kleur en zin geeft. Op de momenten dat het leven pijn doet, en je op zoek gaat naar hernieuwde zin in je bestaan.

Onze gesprekken zijn kosteloos en gebonden aan het beroepsgeheim.

Bij Carla ben je welkom voor een gesprek van mens tot mens. Ze luistert met warmte en respect. Alles wat besproken wordt, is vertrouwelijk. Er zijn geen taboes.

Bij Carla ben je ook welkom voor een gesprek over het levenseinde. Je krijgt er professionele informatie en steun. Hoe vul ik een wilsverklaring in? Hoe kan ik waardig sterven? Kan ik euthanasie aanvragen bij dementie? Wat is palliatieve sedatie? Op al deze vragen kun je er antwoord krijgen. We overlopen samen het LEIFplan.

Carla Nelissen

Jouw levensportret: betekenisvol en verbindend

Wat is de rode draad doorheen jouw leven? Wat zijn de keerpunten, de mooie momenten?

Wat was/is voor jou belangrijk? Hoe kijk je terug en wat wil je doorgeven?

Het kan deugd doen om de balans eens op te maken. Terugblikken kan een nieuw perspectief geven voor de toekomst, hoe lang of kort die ook is. Of je gevoel van waardigheid versterken. De kracht van levensverhalen wordt steeds duidelijker opgemerkt en ingezet.

Binnen het vrijzinnig humanisme staan deze persoonlijke verhalen al langer centraal. Iedere mens maakt een verschil, iedereen loopt een uniek pad in het leven. Is het nu bij huwelijken of uitvaarten, tijdens gespreksgroepen of persoonlijke begeleiding: altijd weer gaat het om het verbinden van mensen, het verweven van gebeurtenissen. Samenhang creëren, zeg maar.

Soms zie je die makkelijker als je eens afstand neemt 'zoals een bergbeklimmer de berg duidelijker ziet vanop de vlakte'. Terugblikken kan je een vernieuwd gevoel van zin en eigenwaarde geven. Het kan losse eindjes signaleren, of je opnieuw aansluiting geven met wie jij bent. Dat laatste raak je soms wel eens kwijt op ingrijpende keerpunten of wanneer je beperkingen toenemen en je vertrouwde rollen of bezigheden moet loslaten.

Of je nu ziek bent, op leeftijd bent of gewoon het noorden kwijt, een (over)zicht krijgen op je leven kan heel betekenisvol zijn. Soms geeft het rust, soms net een positieve vonk. Of wie weet wil je wel gewoon je leven vieren? Je levenslessen doorgeven aan anderen? Een mooie getuigenis nalaten van wie je was en waar je voor stond? Er zijn heel wat redenen waarom je een levensportret laat opschrijven...

Maak een afspraak met het huisvandeMens en deel je verhaal. Zo'n gesprek is kosteloos en vertrouwelijk. Hierna zetten wij de essentie op papier en krijg je jouw persoonlijk levensportret in handen. Wat je ermee doet, kies je zelf: een geschenk voor jezelf of voor je geliefden.

Lees er meer over op www.jouwlevensportret.be

Zondag 9 februari
Voordracht 'De belevenissen van de Romeinen'

Gastspreker Luc Vernaillen wist het zeer talrijk opgekomen publiek te boeien met zijn voordracht over 'De belevenissen van de Romeinen' en specifiek over de 'Seksuele moraal bij de Romeinen'. Hij benadrukte de manier waarop Romeinen dachten over seksualiteit, en de daarbij horende waarden en normen, die fundamenteel verschillen van onze manier van denken. In deze lezing onderzocht de spreker aan de hand van zowel archeologische als literaire bronnen het Romeinse denkkader en toetste het af aan de hedendaagse genderopvattingen. Hij plaatste de seksuele moraal ook in een ruimer socio-economisch en cultureel kader.

Tevens behandelde hij de opvattingen over mannelijkheid in dit tijdperk, de Romeinse fallocratische samenleving waarbij dominantie centraal staat. De Romeinse seksuele tweedeling (actief < passief) tegenover de huidige (man < vrouw), deze andere manier van categoriseren impliceert de facto een eerder algemene bisexualiteit (van de man). Hierbij was de ondergeschikte positie van de vrouw centraal aanwezig, waarbij het huwelijk als politieke en economische verbintenis werd benaderd en de liefde geen rol speelde.

De spreker benadrukte de wijdverspreide prostitutie, zowel bij vrouwen als mannen en de verhouding tussen slavernij en seksualiteit, waarbij het aankopen van slaven en slavinnen voor seksueel plezier (van de man) zorgde.

Ook het onderwerp seksualiteit en politiek kwam aan bod, hoe 'seksschandalen' ook in Rome gebruikt werden om politieke tegenstanders onderuit te halen.

Een zeer boeiende voordracht die ons meeneemt in het dagelijks leven van de Romeinen.

Zondag 15 december
25ste Winteractiviteit in het Vrijzinnig Huis Koksijde

Zondag 15 december was in ons Vrijzinnig Huis Koksijde een dag met een zilveren randje... Het was immers voor de 25ste keer dat Frank de Leger met een prachtige fotoreportage ons een verslag bracht van een van zijn reizen. Twee jaar geleden hadden we IJsland, 50 tinten Wit. Dit jaar was het de beurt aan een verslag over IJsland in de zomer: IJsland, 50 tinten Groen.

De reis begon op het Reykjanes-schiereiland, waar we kennis maakten met het actieve vulkanisme op IJsland. Vanaf het Walvisfjord, waar we geconfronteerd worden met de walvisjacht, reisden we door naar de Westfjorden. We kregen mooie beelden te zien van onder andere de vogelrotsen aan Látrabjarg en enkele vervallen haringfabrieken. Via de noordkust zetten we onze zomertocht verder tot in de Myvatn-regio. Hier kon een fotoverslag van het prachtige gebied Peistareykir niet ontbreken.

We kregen ook mooie beelden van de vulkaanuitbarsting bij het dorp Grindavik in augustus 2021 en van deze nog steeds actieve vulkaan.

Onze volgende stop waren de Westmann-eilanden. Daarna trokken we langs de zuidkust naar de kloof Þakgil, het Laki-gebied en het dorpje Fáskrúðsfjörður waar in de 19e eeuw een hospitaal was voor Franse IJslandvaarders. We kregen ook het graf te zien van de Koksijdse ijslandvaarder Karel Haelewyck, overleden in 1880. Vervolgens ging het via de Oostkust verder tot het schiereiland Langaness waar we de middernachtszon meemaakten. Dan ging het opnieuw landinwaarts naar het vulkanisch gebied Askja. De reportage werd afgesloten met het prachtige gebied Landmannalaugar.

Uit het aandachtige publiek kwamen nog enkele vragen voor Frank.

De voormiddag werd afgesloten met een bordje – in Nieuwpoort- ambachtelijke gerookte zalm en bijhorende sausjes en brood én een zeer gesmaakte witte Vermentino uit Sardinië. Noord- en Zuid-Europa waren op die manier verenigd.

De voorzitter besloot de dag met de vaststelling dat vier van onze zintuigen werden gestreeld: het oog en de oren tijdens de voordracht, de tong en de neus bij het aperitief....

Vermeylenfonds

verbinden | verbreden | verdiepen

Donderdag 9 januari

Lezing Ann Peutemans: Rebels, het verzet van 75- plussers

Wat maakt het moeilijk als je ouder wordt om jezelf te blijven, d.w.z. de persoon die je altijd geweest bent ? Aan de hand van een aantal concrete voorbeelden geeft spreekster antwoorden op deze vraag.

Ze kiest er een tiental uit de 600 75-plussers die ze ondervraagd heeft, o.a. Monika (80), Lutgart Simoens (92), Hedwige (91), Leon (80), Maria (96), Nadia (91) en Roger (92). Op de vraag "Wat wil jij nog in het leven doen ?" heeft ze altijd antwoord gekregen

Op de vraag "Wat is het moeilijkste ?" luidde het antwoord "Mijn mening geven". Die wordt niet meer gevraagd. Wat maakt dat je plots niet meer voor vol wordt aangezien ? Iedereen die jonger is stopt met vragen wat hun interesseert en wat hun toekomstplannen zijn. Worden kennis en ervaring minder waard zodra je 80 bent ?

Lutgart, die in een luxe woon-zorgcentrum verblijft : "Voor mijn lijf wordt goed gezorgd (inclusief de dagelijkse make-up), maar mijn geest zijn ze vergeten".

Die attitude wordt als vernederend ervaren.

Zij willen zich vooral niet nutteloos voelen. Een constante: "Geef ons werk !", vrijwilligerswerk wel te verstaan. Dat lukt tot hun 70ste, daarna staan ze voor een muur. Een uitzondering is de zorgsector. Zo is er een woon-zorgcentrum dat bij het aanwerven van een nieuwe woonassistent de bewoners zelf de sollicitatiegesprekken laat doen. Het gebeurt meer en meer dat men de bewoners betreft bij aanwerving en beoordeling van personeel.

De leidraad moet zijn : "Vraag het aan wie het kan weten" en "Zeg wat op je lever ligt".

Dat laatste is soms problematisch : de assertiviteit neemt af naarmate men ouder wordt.

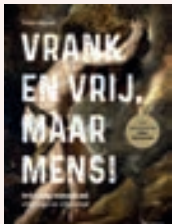
Robert Claes

Zondag 8 december
Boekvoorstelling
VRANK EN VRIJ, MAAR MENS!

Het Vrijzinnig Huis Koksijde was voor het Humanistisch Verbond Westhoek de perfecte plek om op zondag 8 december 2024 filosoof Peter Algoet zijn nieuw boek "VRANK EN VRIJ, MAAR MENS!" te laten voorstellen. Tijdens zijn boekvoorstelling konden de vele aanwezige leden en sympathisanten doormiddel van een vragenlijst als leidraad voor zichzelf bepalen hoe vrank en vrij hun kijk op het vrijzinnig humanisme is.

"Sapere aude...heb de moed om je van je verstand te bedienen"

Vrank en vrij, maar mens! biedt een toegankelijke inleiding tot het vrijzinnig humanisme. Je verkent de kernwaarden, visies en praktijk van de levensbeschouwing op het gebied van wereld, mens, samenleving en zingeving. Daarnaast biedt het boek inzicht in de onderbouw van een pedagogisch project van een vrijzinnig humanistische school. Je krijgt een uniek beeld

op de historische wortels van het humanisme en de vrijzinnigheid met praktische tips voor de 21ste eeuw.

Uitgeverij acco – ISBN 9789464674422

Peter Algoet (° 10/05/59) werkte als filosoof 15 jaar bij het Humanistisch Verbond. Als coördinator van de educatieve dienst en van de studiedienst stond hij aan de wieg van talloze acties, initiatieven en projecten. Hij was jarenlang bestuurslid bij de afdeling HV Gent. Hij was ook 10 jaar werkzaam in het SO, IVG-School, o.a. als leerkracht NCZ en filosofie. Hij publiceerde reeds vroeger over (on)geloof, vrijzinnig humanisme en filosoferen met kinderen.

Verslag lezing 12 december 2024
'Pelgrims stappen stevige tochten' door
Maurits Groeninck

Sedert 2016 stapte Maurits jaarlijks naar Compostela via één van de wegen die daarnaartoe leiden.

Elk jaar doen zo'n half miljoen pelgrims dit!

De meesten die zich aan deze onderneming wagen willen hun grenzen opzoeken of verleggen. Zo'n tocht houdt als het ware een dagelijkse beproeving in, maar werkt ook louterend; men gaat de dingen relativeren.

We vernemen wat de praktische kant, meer specifiek het leven in een albergue inhoudt, maar vooral wat de betekenis is op menselijk vlak.

Het belangrijkste is wel dat er onder de pelgrims een grote solidariteit bestaat, een soort verbondenheid gebaseerd op wederzijds respect en samenwerking.

Maurits ondersteunde zijn persoonlijk verhaal met heel wat beeld- en ander materiaal. Uit de vragen en commentaren achteraf blijkt dat de spreker wist te boeien.

Donderdag 13 februari

Lezing Marc Vermeersch 'Geweld, een van de grootste problemen van de mensheid'

De eerste lezing voor het nieuwe jaar van Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Willemsfonds en Humanistisch Verbond kon op 46 geïnteresseerden rekenen. Een beroep werd gedaan op de deskundige medewerking van Dr. Marc Vermeersch, historicus van de Ugent. De spreker nam ons mee, gedurende ruim een uur, voor een diepe duik in de (wereld) geschiedenis.

Op zoek naar de oorsprong van het geweld. Hij deed zijn onderzoek in een darwinistisch perspectief, nl. naar de bepalende elementen voor het overleven van het individu en de soort. Dat hiervoor/hierbij geweld te pas komt bleek overduidelijk. Maar niet alles is eenduidig. Zo komt er bij de bonobo's weinig of geen geweld voor, dit in tegenstelling tot de chimpansees.

Bij de mensensoort is het bij de verzamelaars/jagers dat geweld te voorschijn komt. Vooral bij mannen komt geweld voor. Roven (van vrouwen uit andere stammen) en plegen van moorden worden vastgesteld.

De ontwikkeling van wapens is een belangrijk gegeven voor het doden van dieren, maar ook kunnen wapens gebruikt worden bij het geweld onder de mensen.

Van stenen, over speren, boog en pijl, geweer en kanon tot de (aatom)bom en nu ook nog drones.

Dr. Vermeersch geeft hierna een uitgebreid overzicht van de (nodeloze) wreedheden door de eeuwen heen. Van genocides over mensenoffers (om de goden te paaieren) tot het opnemen van jongeren in criminele bendes.

Redenen voor geweld zijn zeer uiteenlopend; van de verdediging/uitbreiding van het territorium over het verspreiden van genen (door de mannen) prestige en wraak, religie en tenslotte zinloos geweld. Moreel dient geweld steeds te worden veroordeeld, wetende dat het nooit volledig zal kunnen worden uitgeroeid.

Toch besluit de spreker met een positieve noot. In onze westerse wereld is het geweld afgenomen. Voor de rest van de wereld hoopt hij op eenzelfde ontwikkeling. Voorwaarde echter is een kwalitatief onderwijs en een democratische samenleving.

In de kijker

In deze uitgave van 'In de kijker' laten we een wetenschapper aan het woord, een man met heel wat ervaring en onderzoekswerk op het terrein van de dermatologie. Een ervaringsdeskundige pur sang met internationale ervaring en vooral erkenning voor het wetenschappelijk werk dat hij verrichtte. Hij neemt nauwelijks de rust om van zijn pensioen te genieten, maar gaat door met zijn zendelingswerk en probeert hulp te bieden bij de Ester Stichting, waar leprapatiënten verblijven, en het Claudia A Huis, waar Aidskinderen wonen.

Aan het woord Dr. Freddy Hamerlinck.

Dr. Freddy Hamerlinck

Vertel iets over jezelf. Van waar afkomstig – studies – beroep

Afkomstig uit Poelkapelle, meldde ik met trots in het laatste jaar van het lager onderwijs dat ik naar het Koninklijk Atheneum te Leper zou gaan, afdeling 6de Latijn. Mijn eerste levensles: 'Nooit je plannen met iemand delen'. Door de vele bezoeken van de pastoor werd mij duidelijk gemaakt hoe slecht het pad was dat ik was ingeslagen. Na het middelbaar onderwijs leidde mijn levenspad mij naar Gent, naar het Rijkshoger Instituut voor Scheikunde en Voedingsindustrieën, de brouwerijschool.

Je begon je loopbaan in Congo, geen gemakkelijke periode.

Door mijn studie in Gent kon ik lesgeven (Scheikunde, Natuurkunde en Elektriciteit) in een American Presbyterian Mission (Bibanga) in Congo, toen Zaïre (1969-1971). Het leven aldaar gedurende twee jaar, zonder water en elektriciteit en de regelmatig levensbedreigende situaties, hebben mijn verdere levenspad bepaald. Daar heb ik geleerd hoe relatief het leven is.

Je schreef ook een boek over Etnische Dermatologie, kan je wat meer vertellen?

Na een kort intermezzo aan de Université Libre de Bruxelles, had ik de mogelijkheid om in Amsterdam te gaan werken aan de Universiteit van Amsterdam

(1972). De opdracht was het opzetten van een researchlaboratorium Immuun-dermatologie. Na zeven jaar meegewerkt te hebben aan verschillende publicaties in internationale tijdschriften en researchprojecten uitgevoerd te hebben aan de universiteiten van Szeged (Hongarije), Genua (Italië) en Lyon (Frankrijk), had ik besloten om geneeskunde te studeren (1979). Ik wilde dermatoloog worden.

Eens dermatoloog (1991) en na het verdedigen van mijn proefschrift (PhD 1999), heb ik mij in mijn privépraktijk gedurende 25 jaar uitsluitend verdiept in de Etnische dermatologie en de Oncologie. Begin jaren 90 was er nog weinig bekend over de etnische dermatologie. De passie voor de etnische dermatologie resulteerde in mijn eerste boek *Efflorescenties van de gepigmenteerde huid* (1998), wat dan ook een primeur was op dit gebied. Het belangrijkste boek dat ik geschreven heb hieromtrent is *Textbook of Ethnic Dermatology* (2012), dat vooral in Amerika succes had.

In 1999 ben ik gepromoveerd op een academisch proefschrift waarin lepra een belangrijk onderdeel uitmaakte. Dit bracht mij in Suriname in contact met de ziekte. Om patiënten met lepra te helpen heb ik een eigen stichting opgericht, de Dr. Hamerlinck Foundation. Met deze stichting kon ik patiënten helpen in het ziekenhuis bij de Ester Stichting, een speciaal afgesloten dorp voor melaatsen in Paramaribo. Daarnaast heb ik met mijn stichting ook kinderen met Aids kunnen helpen die in het Claudia A Huis verbleven in Paramaribo. Het Claudia

A Huis is een huis waar een twintigtal Aidskinderen van prostituees verblijven. Ondertussen was ik ook nog voorzitter van de Belgische Artsen in Nederland (BAN).

Sinds enige tijd heb je een nieuw initiatief ‘Door-Denkers’ in het VHK gelanceerd, waarbij er met de deelnemers van gedachten kan worden gewisseld over verschillende thema’s. Is er een noodzaak aan dergelijke initiatieven?

Na veel omwegen, o.a. Suriname, met regelmaat tussen 2012 en 2017 en Napels (Italië 2020-2021) waar onderzoek op het gebied van de etnische dermatologie en de oncologie voorop stond, ben ik terug in West-Vlaanderen, meer bepaald in Koksijde, aangespoeld. Door mijn werk als dermatoloog in het Jan Yperman Ziekenhuis en het AZ West Ziekenhuis in Veurne ben ik weer helemaal geïntegreerd in Vlaanderen. Een jaar geleden heb ik een filosofisch gezelschap opgericht, ‘De Door-Denkers’. Het thema van het afgelopen jaar was de ‘Vergrijzing’. Dergelijke initiatieven zijn volgens mij heel belangrijk om door uitwisseling van gedachten mensen dichterbij elkaar te brengen.

Vanwaar je betrokkenheid in de vrijzinnige werking?

Mijn betrokkenheid bij de vrijzinnige werking komt vooral door het sublieme werk van het Willemsfonds, maar ook deels door de *Lof der Zotheid*. Een mens blijft zijn hele leven zoekende en dit was voor mij een nieuw pad. Het zijn vooral de filosofische beschouwingen zoals de fenomenologie, het existentialisme en Marcus Aurelius (*Overpeinzingen*) die tegenwoordig een inspiratie- en reflectiebron zijn voor mijn rechts-liberale gedachten en het werken aan de ruwe steen.

Wat is vrijheid voor jou? Waar liggen de grenzen?

Hiervoor verwijs ik naar de zesde stelling van mijn proefschrift, waarin ik aangeef hoe je grenzen stelt voor tolerantie. Tolerantie betekent niet zich willoos laten overtroeven door andersdenkenden, maar wel samen met andersdenkenden de grens bepalen. De sleutel tot vrijheid ligt in zelfbeheersing en innerlijke vrede.

Hoe ziet een ideale maatschappij er voor jou uit? Hoe kijk je naar de maatschappelijke problemen van dit moment?

Gezien de maatschappelijke problemen die zich tegenwoordig voordoen door de diaspora die zich voltrekt, wil ik verwijzen naar stelling 7 van mijn

proefschrift: “De ene cultuur is niet beter dan de andere cultuur. Ze is alleen anders. De meerwaarde van een multiculturele samenleving is gelegen in de herkenning en erkenning van het anders-zijn.”

Is er nog tijd voor iets anders, of welke dromen heb je nog?

Uiteraard ben ik nog steeds druk bezig met de dermatologie (dhamerlinck.info). Het geven van voordrachten over *De invloed van de zon op de huid (Huidkanker)* geeft mij veel voldoening. Door mijn kennis van de dermatologie en mijn scheikunde-vooropleiding heb ik mij als hobby het ontwerpen van medische cosmetica eigen gemaakt (drhamerlinck.com). Mijn vele dermatologische contacten en reizen in Italië stimuleren mij om mijn kennis van de Italiaanse taal verder te vervolmaken. Ondertussen werk ik nog steeds aan het idee om een eigen bier op de markt te brengen (*Don Fredo*).

Trouwens, ik kook graag; ik voel mij opnieuw in het laboratorium. Mijn motto: *Word je eigen leermeester* is een van de meest waardevolle lessen die ik heb opgedaan in het leven.

Bedankt Freddy, wij kijken uit naar de ‘Don Fredo’!

Helden —vh— —verzet

VERZET BEGINT NIET MET GROTE WOORDEN

Verzet begint niet met grote woorden
maar met kleine daden

zoals storm met zacht geritsel in de tuin
of de kat die de kolder in zijn kop krijgt

zoals brede rivieren
met een kleine bron
verscholen in het woud

zoals een vuurzee
met dezelfde lucifer
die een sigaret aansteekt

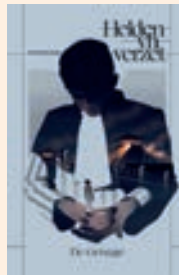
zoals liefde met een blik
een aanraking iets wat je opvalt in een stem

jezelf een vraag stellen
daarmee begint verzet

en dan die vraag aan een ander stellen.

uit het werk van Remco Campert (1929)

DE GETUIGE

'De Getuige' vertelt het waargebeurde verhaal van André Mandrycx. De jonge Gentse advocaat (25) belandt aan het begin van de oorlog vanwege zijn communistische sympathieën in het concentratiekamp van Neuengamme. Door zich op te werken in de kampadministratie weet hij vier jaar lang te overleven en talloze anderen van een brutale dood te redden. Na de oorlog verwijt men hem collaboratie en weigert de regering hem officieel als verzetsstrijder te erkennen. De hartverscheurende getuigenis van kampgenoot Omer Van de Wiele brengt daar verandering in.

TIM VAN STEENDAM

De Getuige

UITGEVERIJ: VZW HELDEN VAN HET VERZET
EAN 9789083464909

DE WEG NAAR SAN SEBASTIAN

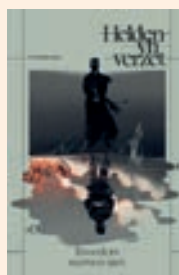
November 1942. Terwijl een groot deel van Europa kreunt onder de bezetting door nazi-Duitsland, helpt André De Jongh twee geallieerde piloten te voet ontsnappen via de Pyreneeën, een ruige bergketen op de grens tussen Frankrijk en Spanje. De jonge Belgische verzetsvrouw heeft dan, op groot gevaar voor eigen leven, al meer dan twintig tochten achter de rug. Verscheurd door tegenstrijdige emoties, beleeft ze een intens gevoel van vrijheid

TIM VAN STEENDAM

De Weg naar San sebastian

UITGEVERIJ: SKRIBIS
EAN 9789464445497

BROEDERS STERVEN NIET

April 1944. De jonge Limburgse broeder Louis Lambrechts houdt zich de eerste oorlogsjaren afzijdig van het geweld. Maar de realiteit spaart niemand. Wanneer de Gestapo het klooster binnenvalt, rest hem slechts één uitweg. Hij vlucht en sluit zich thuis in Limburg aan bij zijn broers en zussen in het gewapend verzet. Het is de start van een reeks dramatische gebeurtenissen.

TIM VAN STEENDAM

Broeders sterven niet

UITGEVERIJ: SKRIBIS
EAN 9789464445503

Zondag 22 juni, vanaf 11.30
(deuren open 11.00)

TUINFEEST met BBQ

met aperitief – BBQ
(1/2 worst, 1/2 witte worst,
brochette, lamskoteletje,
beenham, ribbetjes,
groentebuffet, pasta,
aardappelen, brood en
sausjes)
water – 2 consumpties
(wijn, pils of frisdrank)
koffie en gebak

deelname: 38€, leden VHK 32€, kinderen (-12) 15€

Inschrijven kan tot 16 juni via mail
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com of via telefoon 0494 53 28 63
en het bedrag vooraf, uiterlijk tegen 18 juni, te storten op
rekening Vrijzinnig Huis Koksijde : BE 81 0012 6878 1824

Met steun van

'IEMAND ZIJN'

Hoe kunnen we ons leven vormgeven? Joep Dohmen laat zien hoe we ons kunnen ontwikkelen tot zelfstandige en betrokken mensen. Hoe we kunnen omgaan met de vele versnellingen en met meer aandacht leven in het hier en nu. Een zoektocht naar praktische levenswijsheid!

Inschrijven

Donderdag
3 april 2025 - 14u

VC Mozaïek
Overleiestraat 15 A
Kortrijk

**gratis
voordracht**

kortrijk@deMens.nu

T 056 25 27 51

**huis
van de mens**
is vrijzinnig humanistisch

Go! Atheneum VEURNE OPEN SCHOOL

- ★ ONTDEK DE TROEVEN VAN DE SCHOOL
- ★ PROEF VAN DIVERSE RICHTINGEN
- ★ MAAK KENNIS MET DE LEERKRACHTEN
- ★ GENIET VAN EEN HAPJE EN DRANKJE

25 APRIL '25 → 17U - 20U
24 MEI '25 → 13U30 - 16U30

GO! ATHENEUM VEURNE CENTRUM

Smissestraat 3 - 8630 Veurne
www.atheneumveurne.be

iee
inspira GO! scholen in beweging

iee
inspira

Ontdek onze Inspirascholen

GO! scholengroep Inspira

**Onze secundaire scholen
in jouw regio**

GO! atheneum Diksmuide

GO! atheneum Veurne

GO! campus De Panne

GO! Innova

GO! atheneum Calmeyn

GO! campus Nexus Nieuwpoort

GO! atheneum

GO! DUO

In onze scholen leer je wat
Natuurlijk, nieuw en nodig is.
Stuur zelf maar en vergeet niet dat
Per dag een team je gidst en loodst.
In warmte, in verbintenis
Raakt alles in elkaar vervat.
Al doende groeiend word je 't grootst.

STIJN DE PAEPE

iee
inspira GO! scholen in beweging
www.go!atheneumveurne.be

Weet je al **wat** en **waar** je volgend jaar
gaat studeren?

Nee?

Lees dan zeker verder
voor een overzicht
van al onze
studierichtingen.

Ja?

Proficiat! Ontdek
wanneer je de school
van jouw keuze kan
bezoeken.

Wegwijs in de structuur van het secundair onderwijs

je start aan je toekomst in de

A-stroom

1° jaar A

27 uur algemene vorming
+ 5 uur differentiatie

2° jaar A

25 uur algemene vorming
+ 2 uur differentiatie
+ 5 uur basisopties

je start aan je toekomst in de

B-stroom

1° jaar B

27 uur algemene vorming
+ 5 uur differentiatie

2° jaar B

20 uur algemene vorming
+ 2 uur differentiatie
+ 10 uur basisopties

Tijdens **differentiatie**-uren krijgen leerlingen extra ondersteuning of uitdaging.
Basisopties zijn een voorbereiding op de domeinen die starten vanaf de 2^e graad.

**doorstroom
finaliteit**

voorbereiding op
verder studeren
(ASO/TSO)

**dubbele
finaliteit**

voorbereiding op
verder studeren of
werken (TSO)

**arbeidsmarkt
finaliteit**

voorbereiding op
werken (BSO)

Domeinen binnen onze scholengroep:
economie en organisatie • maatschappij en welzijn • sport • STEM • taal en cultuur •
voeding en horeca

Andere mogelijke domeinen:
kunst en creatie • land- en tuinbouw

**Ons
studieaanbod in**

GO! atheneum Diksmuide
GO! atheneum Veurne
GO! Innova De Panne
GO! atheneum Calmeyn De Panne
GO! campus Nexus Nieuwpoort

Eerste graad

Basisopties vullen de algemene vorming aan en ondersteunen je om een gemotiveerde keuze te maken
voor een studiedomein of studierichting in de tweede graad.

A-stroom	B-stroom
- economie en organisatie - klassieke talen (Grieks en Latijn) - maatschappij en welzijn - moderne talen en wetenschappen - sport - STEM-wetenschappen - voeding en horeca	- maatschappij en welzijn - STEM-technieken - voeding en horeca

Tweede graad

Richtingen met een * zijn aangevraagd. In maart beslist de overheid of de
school deze richting mag aanbieden. De richting sportwetenschappen is
aangevraagd voor opstart vanaf schooljaar 2025-2027.

	doorstroom (ASO) = domeinoverschrijdend	dubbel (TSO)	arbeidsmarkt (BSO)
economie en organisatie	• economische wetenschappen	• bedrijf en organisatie • toerisme	
maatschappij en welzijn	• humane wetenschappen	• maatschappij en welzijn • wellness en lifestyle	• haar- en schoonheidsverzorging • zorg en welzijn
STEM	• natuurwetenschappen	• elektromechanische technieken	• bouw • hout • mechanica
sport	• sportwetenschappen	• sport	
taal en cultuur	• Latijn		
voeding en horeca			• slagerij • restaurant en keuken

Duaal leren in de 2e en 3e graad? Huh?

- Voorsprong op de arbeidsmarkt: combineer klas en praktijk voor een unieke leerervaring.
- Dankzij duaal leren kan je met de nieuwste technologie en modernste infrastructuur leren door te doen.
- Ontdek jouw mogelijkheden in **GO! campus Nexus** binnen de domeinen **bouw, horeca, lassen, personeelzorg, tuin, schoonheidszorg en verkoop.**

JAARPLANNING - DEADLINES
Respecteer deze deadlines voor
het toesturen van gegevens:

Editie
juli – aug. – sept. 2025
zondag 11 mei 2025

Vrijzinnig Huis Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

huishvandeMens Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
koksijde@demens.nu

Willemsfonds Koekelare
contactpersoon: André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne@hotmail

huishvandeMens Diksmuide
Esenweg 30, 8600 Diksmuide
Tel. 051 55 01 60
diksmuide@demens.nu
www.demens.nu

**Willemsfonds
Veurne-De Panne-Koksijde**
contactpersoon: Ivan Winnock
Sasstraat 7, 8630 Veurne
Tel. 058 31 23 57
ivan.winnock@skynet.be

Vrienden van het GO! Westhoek
contactpersoon: Annie Decler
14e Artilleriestraat 7
8600 Diksmuide
Tel. 051 50 15 33
vriendengo.westhoek@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Westhoek**
Christian Asseloos
Ramspellestraat 49
8620 Nieuwpoort
Gsm 0475 454039
chr.asseloos@skynet.be

**Humanistisch Verbond
Koekelare-Diksmuide**
contactpersoon:
André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

**Mensen & Wetenschap
Westkust**
contactpersoon:
Marc Mortier
Astridplein 3-401
8670 Koksijde
Gsm 0475 97 21 98
marc-mortier@telenet.be

vzw Panne Instituut
contactpersoon:
Marc Bossuyt
Westhoeklaan 60
8660 De Panne
Gsm 0474 50 20 47
bosmarc@outlook.com

**Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke**
contactpersoon:
Eugeen De Picker
Berthastraat 8, 8670 Koksijde
Gsm 0475 28 05 30
eugeen.de.picker@telenet.be